

СТАНОВИЩЕ

*от професор д-р Диана Георгиева Иванова, доктор на биологическите науки,
Катедра по биохимия, молекулна медицина и нутригеномика, Факултет по фармация
при Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов” – Варна
Пощенски адрес: гр. Варна 9000, бул. „Цар Освободител“ 84, ет. 6, к-т 611;
електронен адрес: divanova@mu-varna.bg; телефон: 052 677075*

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по „Биохимия“, обявен за нуждите на Катедра „Биохимия, молекулна медицина и нутригеномика“, Факултет по фармация при Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов” – Варна

1. Информация за конкурса

Със заповед № Р-109-119/22.03.2024 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов” – Варна съм избрана за член на Научното жури, а с протокол № 1 от проведено първо заседание на НЖ съм определена да изготвя становище във връзка с процедура за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по научна специалност „Биохимия“, област на висше образование **4. Природни науки, математика и информатика**, професионално направление **4.3. Биологически науки** по обявен конкурс в ДВ бр. 07/23.01.2024 г. за нуждите на катедра „Биохимия, молекулна медицина и нутригеномика“, Факултет по фармация при Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов” – Варна, с единствен кандидат в конкурса гл. ас. д-р Деяна Георгиева Ванкова от същата катедра. Прегледът на документите показва, че те са изготвени педантично и напълно отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБългария и Правилника за неговото приложение в Медицински университет – Варна.

2. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

За участие в конкурса за академичната длъжност „Доцент“ по научна специалност „Биохимия“ д-р Деяна Ванкова представя 1 дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор” (50 точки от показател А-1), 1 монографичен (хабилитационен) труд (100 точки в показател В-3) и общо 19 публикувани научни труда – реални публикации, които отразяват научно-изследователската дейност на кандидатката. Представени са 14 статии в пълен текст публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of Science и/или Scopus) в списания с импакт фактор, една глава от книга в издание реферирано и индексирано в Web of Science и Scopus и една колективна монография. Общият IF на представените публикации, без стойностите на IF на публикациите, свързани с дисертацията за присъждане на ОНС „Доктор“, е 20.786 (Scopus). Общият брой точки на база стойностите на квартила (Q) на изданията, в които са публикувани трудовете, е **255** при изискуем минимум **200**. Всички публикации от показател Г-7 са от последните 5 години. В **6** от тези публикации (43%) кандидатката е **първи или втори автор**, което показва нейната активна роля при изработването и публикуването им. Извън изискуемите наукометрични изисквания кандидатката участва в конкурса и с три допълнителни публикации на английски език в научни списания на университетското издателство на Медицински университет – Варна, в две от които тя е първи и в една втори автор, както и доказателства за 9 участия в научни форуми в чужбина и 13 в България.

Представените от д-р Ванкова материали по конкурса са в научната област на обявения конкурс.

Индексът на цитируемост (h-index) на кандидатката е 5 по SCOPUS (<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55579339800>) и 7 по Google Scholar (https://scholar.google.bg/citations?hl=bg&user=oxoyO7kAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate). Представената справка показва, че към момента на подаване на документите цитиранията на научната продукция на кандидатката от независими изследователски групи са 27 на брой, което носи 54 точки в показател Д11.

Научните разработки на д-р Ванкова я характеризират като учен със собствен научен профил, който отговаря на тематичните приоритети на звеното, в което протича кариерното израстване на кандидатката в Медицински университет - Варна. Тя участва в 10 научно-изследователски проекта на катедрата, единият от които международен. Кандидатката има научни профили в ORCID, Research gate, Google Scholar. Членува в Съюз на учените в България (секция Биохимия, биофизика и молекулярна биология, Съюз на учените – Варна, България, Европейската организация по нутригеномика (NuGO) и Асоциацията на биохимичните катедри в България. Приемам приносите групирани по две основни направления, както следва:

Направление 1: Изследване на биомаркери при социално значими заболявания

Като естествено продължение на работата по дисертационния труд на кандидатката върху ролята на генетични фактори и начина на живот за изявата на затлъстяване и метаболитен синдром в извадка от българската популация се очертава последващата работа по проект: „Тъканна и серумна експресия на Nrf2, NF-κB, HO-1, 4-HNE и техния потенциал на биомаркери на ендотелна дисфункция при експериментален модел на метаболитен синдром". Получени са нови данни за връзката между фактор 2, свързан с ядрен фактор2 (Nrf2), ядрен фактор на активирани В клетки (NF-κB), ензима хемоксигеназа 1 (HO-1), плазмен асиметричен диметиларгинин (ADMA) и малонов диалдехид (MDA) при хора с метаболитен синдром. Данните за Nrf2, NF-κB, HO-1 и ADMA са с потенциал за приложение в качеството им на биомаркери за оценка на ендотелната дисфункция в клиничната практика.

Друга част от научните разработки на д-р Ванкова в това научно направление са в рамките на участието и в проект „Витамин К-зависими gla-протеини – нови биомаркери за сърдечносъдова калцификация". Основните приноси се отнасят до възможностите за използването на циркулиращият некарбоксилиран матриксен Gla протеин за оценка на определени етапи при сърдечно-съдови заболявания и калциев скор. Потвърдена е хипотезата, че дефицитът на витамин D може да бъде независим сърдечно-съдов рисков фактор, свързан с тежестта на сърдечно-съдовата патология и повишеното коронарно отлагане на калций.

Съвместната дейност на кандидатката с колектив от Национална Спортна Академия проучва хранителните навици на практикуващите йога в съответствие с препоръките на СЗО и насоките на американското онкологично общество за здравословна диета.

Направление 2: Изследване на антиоксидантните и противовъзпалителни свойства на лечебни растения и биологично активни вещества in vitro и in vivo.

Научната работа на д-р Ванкова в това направление е върху различни биологични обекти - при клетъчни култури, експериментални животни и при хора. Изследвания на антиоксидантните и противовъзпалителни свойства на екстракти от лечебни растения (*Sambucus ebulus* L., *Agrimonia eupatoria* L.) при клетъчни култури (миши J774A.1

макрофажна клетъчна линия и 3T3-L1 преадипоцитна клетъчна линия) установяват, че претретиране на клетките има съответно цитопротективен ефект и значително намалява на нивата на експресия на провъзпалителни фактори. Проучване на антиоксидантната активност на лечебни растения при експериментални животни установява, че приемът на воден екстракт от *A. eupatoria* подобрява липидния профил (общ холестерол и триглицериди) при плъхове Wistar и модулира генната експресия в мастната тъкан. • За първи път е проведена интервенция със здрави доброволци от град Варна, които консумират сярна съдържащи минерални води. Лечебните свойства на минералната вода от Варненския басейн по отношение нейното антиоксидантно и противовъзпалително действие е демонстрирано като са установени значително повишени нива на общ глутатион и на общи тиоли, както и на генната експресия на антиоксидантния ензим γ -глутамил-цистеинил лигаза.

Оценявам като много добро постижение монографичния труд на Деяна Ванкова „Роля на някои адипокини в патогенезата на социално значими заболявания“, който по същността си представлява мащабно интердисциплинарно изследване на ролята на избрани адипокини в патогенезата на някои социално значими заболявания, пряко е свързан с научните интереси на кандидатката и ѝ носи 100 т. в група показатели В.

В документите на кандидатката са приложени доказателства за популяризирането на резултатите от научноизследователската работа на научни форуми. Липсва информация от гл. ас. Ванкова за провеждана експертна дейност във връзка с квалификацията ѝ по биохимия, за участия в редакционни колегии, изготвяне на рецензии и други. В качеството си на административен асистент д-р Ванкова в продължение на два мандата активно и всеотдайно се ангажира с огромен обем административна и учебна работа в полза на катедрата и университета.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Д-р Ванкова е изграден и опитен преподавател по биохимия и молекулярна биология. От справката, придружаваща доклада с предложение за обявяване на конкурса за доцент, е видно, че гл. ас. Ванкова има 15 години преподавателски стаж и 400 часа средна годишна аудиторна натовареност за последните 5 години. За преподавателския опит на кандидатката свидетелства и участието ѝ като съавтор в четири учебни ръководства по биохимия.

4. Заключение

В конкурса гл. ас. Ванкова се представя с научна продукция, която я характеризира като учен със собствен профил и развитие в областта на научните приоритети на катедрата, за нуждите на която е обявен конкурсът. Научните приноси на кандидатката значително надхвърлят минималните наукометрични изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ по научна специалност по „Биохимия“, професионално направление 4.3. **Биологически науки** и област на висшето образование 4. **Природни науки, математика и информатика**. Цялостният анализ на научната продукция на кандидатката ми дават основание да дам положително становище и да предложа на членовете на Научното жури да гласуват гл. ас. д-р Деяна Георгиева Ванкова да заеме академичната длъжност „Доцент“ по научна специалност „Биохимия“, професионално направление 4.3. **Биологически науки** и област на висшето образование 4. **Природни науки, математика и информатика**.

21.05.2024 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

/проф. д-р Диана Иванова, д.б.н./

